

Raimon Camprubí, el fotògraf discret

JOAN LÓPEZ CORTIJO

Raimon Camprubí i Sala (Vilarnadal, Alt Empordà, 1938) és fotògraf professional des de la seva joventut. Tanmateix no és pas gaire conegut entre, diguem-ne, la gent del carrer. A mitjan dels setanta va publicar amb mossèn Pere Ribot l'obra *Montseny*, editada per Destino, en blanc i negre i gran format. Passats els anys, el llibre ha esdevingut una obra entranyable, on la prosa poètica de mossèn Pere, deliciosa, es torna encara més amena gràcies a la fotografia clara i gens pretensiosa d'en Camprubí.

I per parlar d'aquest llibre, vaig posar-me en contacte amb el fotògraf empordanès, que molt amablement s'oferí a pujar a Campins. Després de dos ajornaments a causa de l'onada de fred que assotava el país, finalment ens vam poder reunir a mitjan febrer, un dia tebi de cel blavíssim.

Asseguts en un bar del poble, davant la llar de foc i amb el *Montseny* com a pretext, parlem de tota una vida dedicada a la fotografia. Feia anys que somiava en poder conèixer la figura a l'ombra del llibre més deliciós que mai s'ha escrit de la serralada. En Raimon és corpulent, i el rostre, contundent. Les celles, el

Raimon Camprubi (Foto C. Puche)

front, el nas, la boca, tot té una gran presència. Té una mata de cabell, llarg, envejable, una mata més aviat escabellada. Les mans són grosses, però els dits, botits, a penes hi caben: són mans atapeïdes. Mentre parlem, manté un mig somriure d'incredulitat, perquè no acaba d'entendre que l'individu que l'ha citat mostri interès per la seva obra.

“Vaig començar a treballar de fotògraf quan tenia 21 anys, després de fer el servei militar. El meu pare era aficionat a la fotografia i tenia un laboratori a casa. La casualitat em portà a treballar amb en Francesc Català-Roca. Volia un ajudant de laboratori. Vaig estar quatre o cinc anys treballant amb ell, encantadíssim de viatjar per tot arreu. En aquesta època vaig fer una exposició amb altres artistes, que va tenir un èxit colossal. Em van oferir la primera feina, i després ja vaig començar a fer llibres d'art. D'aquesta

Pista de Coll
de Te (foto
Camprubí).

mena de llibres, n'he fets una barbaritat. Per exemple, d'en Subirachs tinc fotografiat el setanta per cent de la seva obra.

Un dia, tornant de Madrid, en Català-Roca i jo vam tenir una coincidència de pensaments. Jo era la seva mà dreta i n'havia après molt amb ell, però sentia que volia treballar per lliure. Feia temps que hi donava voltes, però no sabia com dir-l'hi. Tot d'una em diu: "Ara vostè (sempre em deia de vostè) el que hauria de fer és posar-se a treballar sol". I així va ser com vaig començar a treballar amb ell només als matins, i a les tardes, per a mi.

L'any 1965 el *Ministerio de Información y Turismo*, amb motiu de la celebració dels *25 años de Paz*, va organitzar un concurs de fotografia. Jo m'hi vaig presentar però no vaig guanyar. Tot i així, em van enviar una carta, on expressaven el seu interès per la meua foto. Deien que els premis ja s'havien decidit, però que a mi em donarien els 20.000 duros del premi. Aquesta foto, la vaig fer amb una Rolleiflex que m'acabava de comprar i amb l'última diapositiva del carret. Vaig disparar a un colom en el moment que alçava el vol, i amb les ales obertes semblava el símbol de la creu.

Cap a finals dels seixanta em van trucar de l'editorial Destino. Volien que fes un llibre d'Astúries, però em demanaven que els ensenyés alguna obra meua. Com que m'agradava molt el Montseny, vaig fer-hi algunes fotos i les vaig muntar en una maqueta, tot copiant l'estil de la col·lecció *Imatge de Catalunya* d'aquesta editorial, de la qual hi havia alguns títols com *Les Cases Pairals Catalanes*, *El Pirineu* o *Els Monestirs Catalans*. A la reunió de Destino, s'hi va acordar que jo faria el llibre d'Astúries. Quan ens acomiadàvem, en Joan Teixidor, un dels fundadors de l'editorial, es va quedar una bona estona mirant la maqueta, i finalment em demana: "I què penses fer amb tot això?!" Quan li vaig respondre que la meua intenció era oferir-los-hi, em contesta: "Doncs, mira, ja ho has venut!" També els vaig suggerir que el text el podia escriure en Pere Ribot, que per cert era un gran conegut d'en Teixidor. És estrany que el Montseny no estigués inclòs inicialment en la col·lecció, i va ser una sort que jo m'hi presentés a l'editorial amb una maqueta amb aquest possible títol.

Convèncer en mossèn Pere no fa ser fàcil. La proposta de fer un llibre del Montseny li feia respecte. Al final em va entregar un text de deu línies i em va demanar que ho ensenyés a l'editorial, per veure si els interessava. I en Teixidor, que ja el coneixia prou, em contesta: "No cal que mossèn Pere ens ensenyi res, ja sabem que escriu molt bé, el que volem és que acabi el llibre, m'entén?" Mossèn Pere va quedar ben fotut, perquè confiava en que no li acceptarien el text. Després s'ho va passar com els indis. M'acompanyava a molts llocs a fer fotografies i després ens entaulàvem en algun restaurant, que és el que més li agradava. El text l'anava escrivint sobre la marxa.

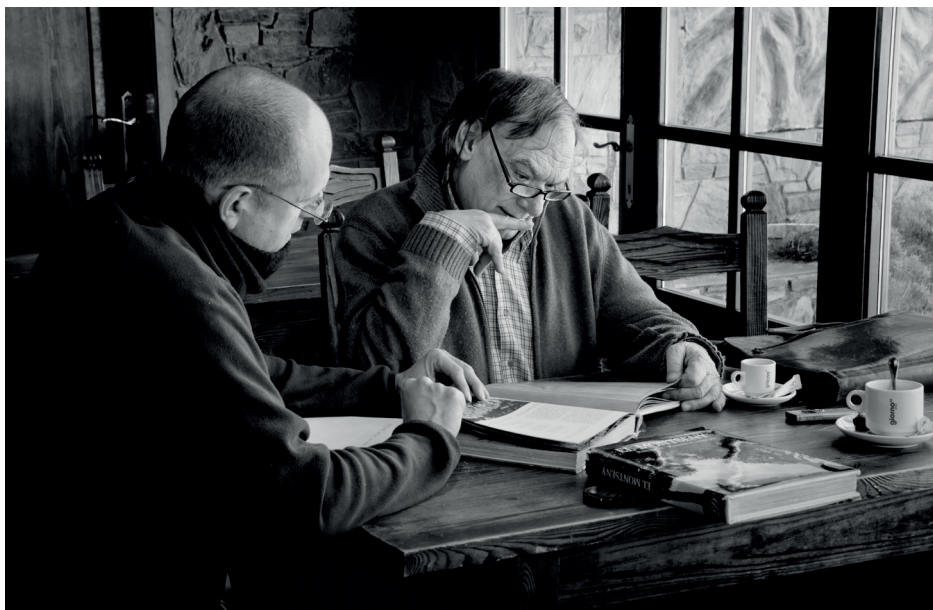
I quan ja va estar tot fet, el text, la maqueta i tot, vaig pujar a Riells i m'hi vaig estar una setmana, fent els peus de foto amb mossèn Pere. Jo fumava molts abans. Aquella setmana duia un tabac mentolat dolentíssim. Mai no he fumat res pitjor. Entre el fred que hi vaig passar i aquell tabac, vaig deixar de fumar de cop. Ho vaig llençar tot per la finestra i des de llavors ja no he tornar a fumar.

Totes les fotos del llibre estan fetes amb una Hasselblad i una Nikon. Jo em revelava les fotos i entregava a l'editorial les còpies en paper. La casa Fournier s'encarregava de fer-ne els fotolits. La maqueta final la vaig fer jo, i jo vaig decidir quines fotos hi posava i a quina mida. Només la foto de la portada, vaig haver de canviar-la. Hi havia triat una de les Agudes, però a en Teixidor li recordava massa el Pirineu. Llavors vaig tornar al Montseny a fer la foto que finalment seria la portada.

Per a aquesta col·lecció Imatge de Catalunya, en faria altres llibres, com *El Ter*, *La Pesca a Catalunya* o *Montserrat*, que rebria el premi Apel·les Mestres al llibre més ben il·lustrat. Per cert, en aquest llibre, hi ha una foto de l'escolania cantant, on un dels nens està girat mirant la càmera. Quan va sortir el llibre ja el van prou criticar, el nen, per distreure's, però en realitat vaig ser jo, que li vaig llençar nosequé, perquè es girés.

Per al llibre del Montseny, no recordo que cap fotografia m'hagués suposat una dificultat especial. Per fer la foto de la guilla embalsamada, on s'hi veu el fons mogut, vaig subjectar la càmera i l'animal en els extrems d'una fusta plana, que faig fer girar mentre feia la foto. Sí que recordo un petit enfrontament que vaig tenir amb un guàrdia, a la Rambla de Barcelona. Com que tenia la càmera molt enfilada dalt del trípode, necessitava una escaleta per poder mirar pel visor. I un cop era dalt, se m'acosta un policia i em diu: "*Eh, oiga! Què demonios hace usted ahí arriba?*" Li vaig contestar que es tractava d'un encàrrec de la Generalitat. "*Pués tiene que pedir permiso para hacer fotos desde lo alto de una escalerita*". I ara em ve a la memòria un altre ensurt que vaig tenir, el dia que vaig pujar a fotografiar l'aplec de Matagalls. Era a l'ombra d'un faig, ajagut, esperant que passés la gent, i tot d'un plegat sento el xiulet d'una bala que em passa per damunt del cap! Eren temps de merder polític.

Tornant al llibre del Montseny, hi ha una foto on surten els meus fills corrents per la pista d'en Garolera, dins la fageda, prop de Coll de Te (pàg. 186). Recordo que els vaig dir que arrenquessin a córrer quan jo els ho digués. Volia que els cossos quedessin retallats dins la claror de la pista, però els païos els van posar a córrer abans d'hora i quan els vaig fer la foto, els caps van quedar ocults en la foscor de la fageda. Tot i així, no vaig repetir-la. I un dia, sento a la ràdio que una empresa important, no

En Raimon Camprubi mirant el llibre (Foto C. Puche).

recordo quina, em volia conèixer. Va resultar que es tractava d'una agència de publicitat que volia utilitzar la foto per a un anunci.

De tots els projectes que he dut a cap, no sabia destacar-ne un en especial, però si no en tinc més remei, triaria el llibre *Ver Galícia*, que vaig fer amb Álvaro Cunqueiro. Va ser la seva obra pòstuma. Quan vaig reunir-me amb ell, ja estava molt fotut. Tenia sucre per tot arreu. Direu que és una tonteria, però em va demanar que les dues últimes fotos del llibre fossin una amb neu i l'altra, una posta de sol damunt del mar. I així ho vaig fer. Totes les fotos les vaig anar a fer sol. Ell no em va mai acompanyar perquè estava molt fotut. I va ser la filla qui, mort ja el seu pare, va haver de redactar els peus de foto.

Normalment faig les fotos d'un encàrrec, sense conèixer el text. Tot i que en els casos de *Ver Galícia* o *Montserrat* el text ja era escrit

Del llibre del Montseny se'n van fer 13.000 exemplars, que es van exhaurir en pocs mesos. El llibre va sortir a finals d'estiu i per Nadal ja no en quedava cap a l'editorial. Per cert, ara recordo una anècdota amb una de les meves fotos sobre la pobresa a Barcelona. Eren uns nens que es miraven un *tiovivo* al què no podien pujar. Quan Destino només editava la revista, els vaig oferir aquestes fotos, que em varen retornar per insignificants i d'escàs interès. Després, una d'aquestes fotos guanyaria uns quants premis"

Mentre ens acomiadem, en Raimon ens confessa que té més de 100.000 fotografies, desenes de documentals de 16mm, que el premiat periodista Josep Maria Domènech va començar amb ell com a aprenent i que s'ha passat al món digital sense cap trauma. Després de signar-nos el nostre exemplar del llibre del Montseny, es deixa fer unes fotografies amb una gest d'incomoditat quasi imperceptible, potser imaginat. Llavors, s'asseu al volant d'una furgoneta plena d'andròmines i enfila carretera avall.

(Aquest article va aparèixer per primer cop a la revista la Mostela, que s'edita a Campins, i és la transcripció d'una entrevista que en Carles Puche i jo vam fer a en Raimon Camprubí el 16 de febrer de 2012).